

A sátorban mulatozó valódi kurafiak a tanyai lecengekből teltek ki leginkább, akik csak vásárkor jutnak ilyen élvezethez. Viseletök: bő gatyá, csizma, bütykőgombos kék mándli, kabát panyókára vetve a vállon, kalap félrecesapva, sipka hátralökve. Kipirult arcok. Slingelt zsebkendő, dohányzacskó a gatyakorenál bedugva; szájban makra pipa, kézben bot, vagy ostor. Hosszú ideig divat volt a fokos, de az 50-es évek alispánja, Török Bálint, eltiltotta, mivel sok bajt csináltak vele.

Kiss Lajos.

Az új asszony avatása.

Mindenütt ismeretes régi szokás. Templomi ceremóniáiról az egyház intézkedik, a népi rész lefolyását azonban csak alig néhány helyről s néhány általános adatból ismerjük. Rendesen a lakodalmat követő nap reggelén tartják, csak Kalotaszegen, a Nyárad mentén és Alsófehérben, meg Prónay szerint a lakodalmat követő vasárnap reggelén. Úgy látszik, hogy a legtöbb helyt csak az új asszony avatódik, a Csallóközben, Perkátán, a palócság egy részén, Miskolc vidékén, Felsőbányán, Kalotaszegen és Prónay szerint azonban az „új pár“. Az eddig ismert adatok szerint, ahol az új pár avatódik, ott a vendégek mind részt vesznek a kíséretben (a palócság egy részén, Halason, Felsőbányán), ahol azonban csak az új asszonyt avatják, ott ez vagy csak a vőfély (Bácsbodrog vm., mátraalji palócság), vagy a nyoszolyó asszonyok kíséretében (Pest vm., Csepel, Eger, Nyárad mente, Oroszhegy) jelenik meg a templomban, fején főkötővel (Pest vm., Csepel), melyet a nyoszolyó asszony ajánlékozott neki (Kassa, Felsőbánya); Alsófehérben azonban fehér csipkekendőt borít fejére, Egerben pedig ekkor veszi fel először a jegycsizmát, s hogy be ne piszkítsa, szekerem viteti magát a templomig. Baranyában útközben mindenkit megcsókol s ezért pénzt kap; ez azonban a szomszéd szláv szokás átvétele, ép úgy, mint az az oroszhegyi szokás is, hogy az áldás után a pap háromszor megkerülteti vele az oltárt. Kalotaszegen hóna alatt kalácsot visz a templomba, s ezt is megáldatja s hazaviszi. Az istentisztelet alatt már nem a lányok közt áll, hanem a fiatal asszonyok között (Prónay), ahol pedig minden családnak külön padja van, ura családjának padjában ül. (Nyárad mente.) Perkátán „vigyázó gyerek“ jár mellette „s őrizi a vőlegény csókjai-és öleléseitől“; Halason pedig „a lányosház vendégei a templom körül ólálkodnak, s ha csak tehetik, ellopják a menyasszonyt,

mikor a templomból hazafelé megy s a vőlegénynek azután mézespálinkával kell kváltania az elrablótól“. A pap az avatásért a pénzen kívül Perkátán egy itce bort s egy cifra „kulcsost“, a palócságban pedig egy kalácsot és marhanyelvet kap (ép úgy, mint Szarvason is). Pest vmben s Csepelen avatás után a lányosházhoz mennek reggelizni. Baranyában az új menyecskének aratásig nem szabad kenyeret metszenie... Ennyi az, amit az eddig közölt adatokból az avatásról tudunk. A felmerülő kérdések tehát a következők: mikor tartják az avatást, kik és hogyan öltöztetik fel az új asszonyt, csak az új asszony avatódik-e avagy az új pár, kik kísérik a templomba, mit visz ide magával és miért, mit fizetnek a papnak és miért, miféle egyéb szokások és babonás hiedelmek tapasztalhatók az öltöztetésnél, induláskor és menetközben, a templomba lépéskor, a templomban, az oltár előtt és a kijövetelkor (az új pár jövőjére, a férj hűségének biztosítására, a szülésre, stb.), mi szabad az új asszonymnak s mi nem az avatásig s utána bizonyos napig, és mind-ez miért? Folyóiratunk olvasói nagy szolgálatot tennének a magyar néprajzi tudománynak, ha e kérdések alapján az új asszony avatását megfigyelnék.¹ Szendrey Zsigmond.

Makói házassági szokások.

Arva Ferenc, makói földműves, 1888 január tizediki kelettel lejegyzett vőfélyverseit ismertetjük — a Szerkesztőség kérésére — a következő sorokban. A feljegyzés csak a verseket tartalmazza ugyan, de az irodalomból vett adatokkal nagyjából az egész menetet összeállíthatjuk s láthatjuk, hogy a makói házassági szokások a kúnságiakkal mutatnak igen közeli rokonságot (dr. Szentesi Tóth Kálmán, Lakodalmi szokások a Nagy-kúnságon), bár kétségtelen, hogy a házasság számtalan ritusáról ezek a vőfélyversek nem emlékezhetnek meg s így ez a hasonlóság inkább csak külsőnek mondható.

A vőfély a lakodalomnak mondhatni legfontosabb külső

¹ Források: *Prónay*: Vázlatok Magyarhon népeletéből, 1855:1. *Höbling*: Baranya vm. orvosi helyirata, 1845:67. *Pest vm. mon.* 2:11. Csepel, *Földr. Közl.* 18:241. Perkáta, *Nyr.* 2:514. Eger, *Vahot*: Magyarföld és népe, 1:21. Palócság, *Réső-Ensel*: Magyarországi népszokások, 1866:210. Mátra-alja, *Ethn.* 5:50. Kassa, *Abaujtorna vm. mon.* 202. Halas, *Ethn.* 1:404. Szmik: Felsőbánya mon. 1908:331. Kalotaszeg, *Hunfaiv*: Magyarország és Erdély képekben, 1853. 2:137. *Vas. Ujs.* 1856:144. *Réső-Ensel* 173. Nyárad mente, *Ethn.* 6:405. Oroszhegy: *Orbán*: Székelyföld leírása 1:103. *Lázár*: Alsófehér vm. magyar népe 91.